

Vészhelyzet!

A többemeletes ház tetején három narancssárga színű egyenruhába öltözött fiatal férfi készül a bevetésre. Összeszokott mozdulatokkal végzik dolgukat. A köteleket, karabínereket biztos kezekkel állítják össze, egy felesleges szó sem hangzik el. Vészhelyzetben mindennél fontosabb a gyorsaság és a pontosság. Kutyáik is tudják ezt, az éveikig tartó kiképzésnek és ösztöneiknek köszönhetően. Nem ugrálnak gazdáikra, egymással sem játszanak, és nem ugatnak feleslegesen. A háttérben ülnek, fekszenek, nyugodtan és csendben figyelik az eseményeket.

egymással ellentétes vezényszavak sokaságától. Ezek azonban csak az egyszerűbb feladatok, úgy is mondhatnám ez az alapkövetelmény. A kutyák ennél jóval bonyolultabb feladat végrehajtására is képesek, erre alapozzuk az egész egyesületet. Az apportírozás más kutyánál általában játék, nálunk az egyik legfontosabb feladat. Hat és fél kilogrammos súlyzókkal gyakorlunk, hogy szükség esetén egy ilyen súlyú csecsemőt is biztonságosan ki tudjanak hozni az épületből vagy a romok közül. Még ez az alig hétkilós welsh terrier is könnyedén megbirkózik a feladattal — mutat kutyájára és már dobja is neki a súlyzót.

A 11 éves terrier óvatosan a szájába fogja a terhet, és már viszi is gazdájához. Odaérkezvén nem rakja le, nem ejti ki a szájából, csak az „Ereszt!” parancs elhangzása után, és csakis a „főnök” kezébe adja a súlyt.

— Ez szintén követelmény, mert előfordulhat, hogy egy gránátot kell elhozni.

Közben a többiek újabb feladat bemutatásához készülődnek. Az élő ember keresése következik. Leraknak a földre két rongybábút és melléjük fektetnek egy fiatal lányt. Viking, az airdale terrier óvatosan szaglász, majd határozottan megáll az eleven mellett, és hangos ugatással jelzi, hogy megtalálta a keresett személyt. A gazdi dicséret szavai és simogatásai után nehezítik a feladatot. A leányzót papírdoboz alá bujtatják, és mellé üres dobozokat állítanak fel. A kutya újra keresni kezdi. Körbejárja a dobozokat, némelyiket feldönti, majd visszatér ahhoz, amelyikben az élő embert észlelte. Kaparni kezd, azután ugatással is jelzi, hogy vegyék végre észre, ő elvégezte a rábízott feladatot.

— Viking sok társához hasonlóan — az élő személyeket kutatja. Közöttük is többféleképpen beszélünk. A nyomkutató kutya a keresendő személy tárgyáról rögzített szaga alapján vagy meghatározható nyomterületről indítva, talajszimatalt dolgozik. A terepkutató kutyát be nem látható, nehezen bejárható, nagy kiterjedésű terepeken vetjük be elsősorban. Gyorsan és szisztematikusan dolgozik, s ha az adott területen nem talál élő személyt, egyértelműen jelzi. A romkutató kutya nagyobb katasztrófák, gázrobbanások, omlás és szétszóródott roncsok keletkezéséről az alattuk rekedt, elsősorban élő személyeket jelzi. „Röntgenorra” révén pontos információt ad a mentendő személyhez vezető legrövidebb útról. A romkutató kutyáknál fontos szerep jut a kistestű ebeknek, mert könnyen mozognak a törmeléken, és szükség esetén vizet, lámpát, rádiót és üzenetet tudunk bejuttatni a romok alatt rekedteknek. A halottkereső kutyák teljesen más kiképzést kapnak. Valódi hullákról vett szagminták alapján tanítjuk be őket. A szárazföldi halottkutatókat akkor vetjük be, amikor az élő személyeket jelző kutyák már befejezték a munkát. Egyaránt alkalmazhatjuk őket nyílt terepen és romok között is. A vízihalottkutatók tóparti eltűnéseknél egy-két nap eltelte után a vízfelület keresését végző kutyák. A víz felszínén lebegő bomlásterméket jelzik.

S hogy ne csak beszéljünk róla, hanem lássuk is, hogyan zajlik mindez éles helyzetben, hozzá elrejtették a hulláról levett „szagos” rongyot, a német juhász keresni kezd. Óvatosan, állandóan szimatolva lépked a dobozokon, majd hirtelen felüti a fejét, és nyalogatni kezd a száját. A vezényszóval hallva tesz még néhány kört, kaparni kezd a helyet, ahol a minta van, majd lefekszik.

— Ahogy megéri a jellegzetes, orrfacsaró hullaszagot, azonnal nyalni kezd a száját. Aztán a szag átjárja nemcsak az orrát, hanem egész lényét. Ilyenkor először csak ingatja a fejét, majd farral a hulla felé lefekszik. Persze minden kutya másképp reagál a szagra, és másképp jelzi, ha megtalálta a testet. A gyakorlás és tanítás során alaposan meg kell figyelni, hogyan viselkedik az adott helyzetben a kutya, hogy a bevetésben biztonságosan tudjunk a dolgunkban.

Az akciókban azonban nemcsak a keresésnél segítenek nekünk a kutyák. A szanitéceket

olyan helyen alkalmazzuk, ahol nagy a sebesültek száma, és szállításuk kutyák húzta kerek hordályon megoldható. És legalább ilyen fontos szerep jut a kárhelybiztosító vagy örkutyáknak, melyek a mentési területen vigyáznak, akár hosszabb időn keresztül is a nagytékű mentőfelszerelésre.

— Egyesületünket Miskolcon alapítottuk meg 1993 decemberében. Magyarországon elsőként jött létre és áll tértímentesen a polgári és nemzetközi katasztrófamentés szolgálatában. Eredményeink alapján 1994-ben soron kívül felvettek bennünket az IRO Nemzetközi Mentőkutyás Szervezetébe. Az MKKE tagsága az ország különböző székhelyein élő, megszállott és segíteni akaró „kutyásokból” tevődik össze. Az egyesület fő gerincét az I. számú miskolci, a II. számú szolnoki és a III. számú jászberényi csoport alkotja, de Nyíregyházán, Győrben. Ajkán, Budapesten és Salgótarjánban is vannak bevethető embereink. Miért alakítottuk meg az egyesületet? Néhány sportkutyás, őrző-védős az évek alatt eljutott arra a szintre, ahol a hagyományos sportkutyászás már nem elégítette ki a tenni vágyásokat. Szeretnünk volna valami hasznosat csinálni, és tudtuk, hogy külföldön a katasztrófakutyás mentésnek több éves, évtizedes hagyományai vannak. S hogy mennyire szükség volt egy ilyen szervezetre, annak bizonyítéka: hogy mind többen megismernek minket vagy hallanak rólunk, úgy nő a bevetések száma. Az első évben még csak négyszer, majd ötször, az idén csak eddig 14-szer kértek tőlünk segítséget. Igazából jóval magasabb is lehetne ez az arány, de még mindig nem ismernek eléggé, nem tudják, hogy mire képesek embereink és kutyáink. Igyekszünk minél több bemutatást tartani. Az ország minden részén eleget teszünk a felkérésnek, és sokszor veszünk részt közös gyakorlatokon más hazai és külföldi mentőegységekkel is. Most éppen az ENSZ égisze alatt szervezett gyakorlatra utazunk egy hétre Ukrajnába.

— A hivatalos keresési idő és a külföldi gyakorlatok idején a miskolci Polgári Védelmi Parancsnokság gondoskodik az üzemanyagról és étkeztetésünkről, de minden mást saját pénzből, szponzori támogatásból és a bemutatók bevételeiből pénzünk. A felszereléseket mi vásároljuk, a speciális gépkocsit pedig jelképes összegért a PV-től béreljük. Sajnos, a pénzhiánya jelenti a legnagyobb problémát. Kevés a támogatónk, így csak nehezen tudunk újabb, korszerűbb felszerelést vásárolni. Igyekszünk minden spórolni, így amit lehet, elkészítünk magunknak. Mellesleg, az általunk fabrikált „találmányok” gyakran sokkal jobbák, ésszerűbbek és használhatóbbak, mint a boltokban drága pénzért kapható dolgok.

A kutya keresés mellett foglalkozunk még mentéssel magasból (házak, épületek, vasszerkezetek, stb...) és mélyből (tartályok, kutak, pincék, üregek stb.). Közúti, valamint vasúti tömeges baleseteknél műszaki mentést nyújtunk, ha kell, helikopterről különleges felszereléssel és kutyával leereszkedve. Légi felderítést végzünk tópartokon, erdei terepek felett, valamint tüzesetek behatárolásával. Szükség esetén segítünk eljutni az orvosi és egészségügyi személyzetnek a nehezen megközelíthető helyekre, például a szakadékokba is. Emellett speciális légzőkészülékes mentést végzünk gázzal, folyadékkal telített térből. Talán nincs is olyan feladat, amit ne oldanánk meg. Egy fontos, hogy minél hamarabb riasszanak minket, mert a katasztrófahelyzetben nagyon fontos szerepe van az időnek. Éppen ezért a jelszavunk: ha időben szólsz, esélyt adsz a bajba jutottaknak!

A központi riasztás a miskolci polgári védelem ügyeletétől indul ki. Az éjjel-nappal hívható telefonszámok a következők: 46/ 412-500, 46/415-555, 46/366-265.

Egy sötétlő pont a vízen, de a kutya megtalálja

Csónakra szállnak a mentők

A parton

Itt már minden késő

Uri Mariann riportja

Amint elkészül a kötélpálya, egyikük csendben szólítja kutyáját. Az airdale terrier megfontolt léptekkel ballag a földre leterített speciális kutyakengyelhez. Óvatosan belelép, majd nyugodtan tűri, hogy összekapcsolják a hátán. Rábiztosítják a gazdája derekán lévő övre, és felemelik az épület peremére. A kutya nem kapálózik, nem akar szabadulni, békésen várja, hogy „társa” átmásson a peremen. Ugyanilyen nyugodt akkor is, amikor kiemelik, majd aláeresztik a mélybe, hogy az emberrel együtt megkezdjék a többemeletes ereszkedést és az épület ellenőrzését.

— Az alpintechnikát olyankor alkalmazzuk, amikor az épületekbe természetes úton (lépcsőn vagy lifttel) nem tudunk feljutni — hallom a magyarázatot *Lehóczki Lászlótól*, a Magyar Katasztrófakutyás Egyesület (a továbbiakban MKKE) első számú alelnökétől. — Ilyen esetekben vagy légiúton közelítjük meg a helyszínt és ereszkedünk le a kutyákkal együtt az épületre, vagy az alacsonyabb házak tetejére saját felszereléssel jutunk fel. A kutyák jelenléte azért nagyon fontos, mert a kötél ereszkedve az ember csak felületesen tudja átfésülni az épületet, és nem látja át teljesen a helyiségeket. Katasztrófahelyzetben az emberek többségén pánik tör ki, és a legkülönfélébb dolgokat találják ki. Sokan bebújnak az ágy alá vagy a szekrénybe, mert úgy gondolják, ha ők nem látnak semmit, akkor nem is történhet velük semmi. Így a mentőcsapatot sem veszik észre, és a csapat tagjai sem látják a bajba jutottakat. A kutyákat azonban a speciális kengyel segítségével berakjuk az ablakon, kiléptetjük belőle, és hagyjuk, hogy körbeszagalja a helyiséget. Ha talált valakit, ugatással jelzi, ha nem, visszasétál a társához és folytatják tovább a keresést. Ennél a munkánál nagyon fontos, hogy az állat ne féljen a magasban, ne kapálózson és ne akarjon szabadulni, mert ezzel veszélyezteti az akció sikerét. Éppen ezért több hónapon keresztül, fokozatosan szoktatjuk hozzá a magassághoz és a mélységhez. Alapinista teamünk — az ember és a kutya — bármikor gond nélkül bevethető helikopteres mentésnél is.

Míg beszél, az utolsó ember és kutya is megérkezik a földre. A népes közönség vastappsal jutalmazza a látottakat, de máris folytatódik a bemutató. A rögtönzött engedelmisségi gyakorlatokból a kutyás berkekben járatlanoknak is első látásra szembe tűnik, hogy az állatok feltétlenül fegyellemmel és engedelmisséggel viselkednek gazdáikkal szemben. A parancsszó elhangzása után késlekedés nélkül teszik dolgukat, de a több tíz méteres távolságból mutatott kézjelekre is azonnal reagálnak. Parancs szerint ülnek, fekszenek, állnak, vagy odamennek vezetőjükhez.

Nagyon fontos, hogy a kutya kézjelekből is megértse az ember parancsát, mert előfordul, hogy egyszerre több team is dolgozik egyazon területen és az állatok összezavarodnának az

Röntgenorrú romkutatók